

Erindringsstrejf fra barndom og opvækst

af Børge Olsen, Strammelse

fortsat fra årbogen 2010

Far

Der kom mange på min fars værksted, både for at sludre og få en god historie. Der var ikke meget plads på værkstedet, men hvor der er hjerterum, er der også husrum. Af og til kom der også unge damer, som skulle have repareret en sko eller bare havde en undskyldning for at få en god historie og en sludder. Min far var god til at underholde, og alt blev diskuteret, og en god, lidt vovet historie fik de i tilgift. Hvis de unge piger blev for længe, skulle mor nok sørge for, at de fandt døren ud igen. Jeg tror nok, hun led af jalousi. Så fik far en overhaling, som i regel prellede af som vand på en gås.

På en hjemmelavet drejebænk, som blev trukket efter samme princip som en symaskine med vippetråd, drejede han toppe af benved. Noget, som mine kammerater var misundelig på, for dem, man kunne købe, var ikke så effektive. En top, (på daværende tidspunkt kaldt en kyssel) den kunne man holde i rotation på spidsen ved at piske den med en pisk bestående af en tynd lædersnor og en kort stok. I toppens spidse ende var der slået et søm med et rundt hoved, så friktionen blev mindst mulig.

Som jeg tidligere har nævnt, kom folk med gamle spilledåser, der skulle repareres, eller en harmonika, som enten skulle lappes, eller hvor en af tungerne var beskadiget, så tonen var falsk. I regelen lykkedes det at få dem til at virke igen. Al den mekanik interesserede min far meget, og han reparerede det i regelen gratis. Det var tak nok bare at få lov til at skille det ad og sætte det sammen igen.

Julegaver var hjemmelavet og en hemmelighed, som vi ikke fik lov at se før juleaften. Det var solidt legetøj, som holdt i mange år. En gang havde far lavet en lille elmotor, som kunne køre ved hjælp af et lommelygtebatteri. Men han skulle også eksperimentere, så han satte ledningerne i stikkontakten, hvorved hele herligheden brændte af og smeltede sammen. Som tidligere bemærket, da vi flyttede ind i huset i 1937, var der ikke installeret elektricitet. Med renoveringen, som skete i året 1938, hvor lofterne blev klædt med finer, blev der også installeret elektricitet.

En anden ting, som min far altid demonstrerede, f.eks. ved barnedåb eller fester, hvor han havde nydt lidt af de stærke varer, var at gå på arme. Så raslede småpengene ud af lommerne på ham, og vi drenge skyndte os at indsamle dem. På et punkt havde min far en dårlig hukommelse, det var når kommunens kærner kom for at få en dato for sidste fødsel. Det kan jeg ikke huske, sagde han, spørg Erna. Hun skulle selvfølgelig også være den, der vidste det med sikkerhed. Jeg husker en gang, hvor min mor var på besøg på Skindballegård, som lå i Knudsbølle for at vise sidste skud på stammen frem. I fugleflugtslinie nogle få kilometer fra os, men ad vejen måske 5 kilometer. Det må have været Karsten, han er født 15/11 1945. Da kærneren skulle have besked med det samme, blev jeg sendt af sted for at få de rigtige data. For at kunne flytte fødderne i en fart, havde jeg taget mine støvler af og løb barbenet ned over engene i direkte linie over hegn og grøfter. Jeg kan

huske, at der lå rimfrost i græsset, men det mærkede jeg ikke. Vi var ret hårdhuede, da vi løb barbenet hele sommeren og længe efter høsten. De gamle søstre, der ejede gården, var dybt chokeret og skældte mor ud. Jeg fik varm mælk og kager og et par sokker på, hvorefter jeg løb hjem med den oplysning, som jeg var sendt ud for at få. Kæmneren var en mand, som ikke havde humoristisk sans, og som slet ikke var på bølgelængde med min far. Han så vel nærmest på min far som en af de indbyggere i kommunen, som kostede kommunen penge. Selv om jeg havde en følelse af, at far var for stolt til at modtage ydelser ud over de lovpligtige ydelser, så længe han havde blot den mindste chance for at klare skærene selv ved arbejde ude eller på værkstedet.

Løvsavsarbejde

Vi var gode til at beskæftige os selv som børn, også som voksne. Det gælder alle mine søskende. En af de ting, som der gik meget tid med, var løvsavsarbejde. Hos snedker Husmand fik vi eller købte for nogle få øre finrestere. I ugebladet "Familiejournalen", som vi fik fra min mormor, efter det havde gået på omgang i familien, var der tegninger til dukkesenge, kaner, æsker og meget andet, som man kunne save ud i finer og samle. Det gik der meget tid med. Resultatet var ikke altid det bedste, men vi blev holdt beskæftiget. Der blev tegnet meget, og stuebordet var altid optaget af vores gøremål, især op til jul, hvor der blev klippet og flettet julehjerter. Vi var altid i gang med en eller anden ting, som havde interesse. Og der havde vi frie hænder, selv om det måske gik ud over bordet eller den orden, som var normal i en stue.

Skole

I 1940 skulle jeg starte i lilleskolen i Vornæs. Lærerinden hed Frk. Møller, ugift gammeljomfru. Vi var seks drenge og seks piger, der startede. Jeg havde lært både at skrive og regne hjemmefra. Så det var ingen problem.

Vi startede med, at vi skulle have en kærester hver. Det var ikke sikkert, man fik den, man ønskede, man måtte tage den, der var ledig. På et tidspunkt havde vi fået en ny pige i klassen. Hun var stor, og som det var skik og brug dengang, skulle der prøves kræfter. Jeg var nok den mindste, men de andre udpegede mig til at tage livtag med hende, medens de andre holdt sig passende i baggrunden. Jeg kunne godt se, at jeg ikke havde en chance. Frøken Møller havde sat en stor zinkbalje med vand i ud i forgangen med potteplanter i. Alle ventede på et udfald. Jeg vurderede, at da hun stod med ryggen til den store zinkbalje, skulle der bare et skub til, så ville hun falde bagover ned i baljen. Jeg gav hende et kraftigt skub, og hun passede lige til baljen. Der blev selvfølgelig vild panik, og frøken Møller kom tilstede, hun kunne slet ikke se det morsomme i, at pigen lå på ryggen i hendes potteplanter og hylede lige op i luften. Jeg blev halet ind ved øret og prikket i hovedet med hendes strikkepinde, samtidig med at jeg fik en overhaling. Det med at prikke en i hovedet med strikkepind, synes jeg var farligt. Vi fortalte aldrig hjemme, når vi havde fået skældud eller måske en lussing af vores lærer. Det ville blot resultere i, at man også fik en derhjemme. Havde man fået en i skolen, mente ens forældre, at man havde fortjent den. I første og anden klasse klarede jeg mig godt, jeg var god til at tegne, noget, der ligger til familien. Men i 3. og 4. klasse gik det ikke så godt, jeg havde mange fraværsdage, (smit-somme sygdomme i familien) som krævede isolation. Jeg var meget mobbet både af kammerater og lærer. De eneste tidspunkter, hvor jeg var glad ved at gå i skolen i den periode, var, når skolen blev betjent af vikar. Jeg lærte at slå fra mig, og ofte var mit tøj ødelagt på grund af slåskampe. De fleste kunne jeg klare, når de var alene, men rottede de sig sammen, så fik jeg selvfølgelig tæv. Jeg var ikke selv aggressiv, det var altid de andre, der begyndte. Og turrer man en hund længe nok, risikerer

man, at den bider fra sig. Sidst i juni måned, når det var meget varmt, tog hele klassen til stranden ved Vornæs Skov, et sted, der kaldes Skovfogedkrogen. Lærer Hansen medbragte et rejenet, og han strøg rejer i området, medens vi børn boltrede os i vandet.

I tilknytning til den sidste skoledag var der også arrangeret en familiekøretur til Skovballe kro med madkurv og dans med Holmskovs orkester. Det var det, man kalder "gammeldavs". I haven var der stillet borde op, hvor folk kunne nyde deres medbragte madkurve og drikke. Kroen havde en stald, hvor hestene kunne opstaldes. Men oftest blev de kørt hjem umiddelbart efter ankomst og så gjort køreklar igen, når folk skulle hentes. Os, hvis forældre ikke var ejere af et køretøj, skulle mødes ved skolen, hvor vi så blev adopteret af en familie med køretøj, som også havde rigeligt med både mad og slik, så der var nok til at bispise alle. Det var ofte med blødende hjerte, man gik i seng efter sådan en udflugt, når ens hemmelige kæreste hele aften dansede med en anden. Hemmelig kæreste skal forstås på den måde, at den anden part ikke viste noget om det.

Julefest

Hvert år blev der afholdt en julefest for os skolebørn, hvor man mødtes i Landet forsamlingshus med venner og familie. Jeg var altid alene, da mine forældre aldrig deltog. Men det var en fest, man glædede sig til. Der blev uddelt slikposer til børnene og danset om juletræ. Juletræet var pyntet med guirlander, glimmer og fehår, levende lys og flettede julehjerter. Der blev opført en sketch på scenen, forfattet af vores skolelærer, Jens Christian Hansen. Det var som regel 4. klasses elever, som spillede komedien. Jeg var selv hovedrolleindehaver et år, hvor vi spillede noget, der lignede "Klods Hans". Der var mange replikker, der skulle læres. Jeg lærte dem ret hurtigt, til trods for at jeg til daglig havde svært ved at lære og huske salmevers. Men det er nok snarere

det gamle ord, at det er lysten der driver værket. Man blev ikke spurgt, om man ville deltage, nej, man blev udvalgt af læreren, og man kunne ikke sige nej.

Der blev uddelt godteposer efter dansen om juletræet, hvorefter det meste af tiden foregik med leg, hvor det ofte gjaldt om at få noget fehår ned på ryggen af de piger, man ikke kunne lide. Fehår frembragte en væmmelig kløe. De uheldige skreg, og mødrene skældte ud.

Hvert år var kongelig operasanger Ejner Skovmøller inviteret med på en kort visit. Og jeg kan huske, at han overdøvede alle med sin røst når vi sang julesange. Dengang blev der hverken brugt mikrofon eller forstærkere. Der blev også givet nogle solonumre, men det var nok mere for de voksne. Vi børn interessererede os ikke så meget for sangen, men lærer Hansen, som selv var en god sanger, var meget beæret. Lærer Hansen var organist i Landet Kirke.

Juletræet blev senere trukket hen i et hjørne, når lysene var brændt ud. Der blev spillet op til dans. Holmskov spillede på violin, og jeg mener også, at der var en musiker, som spillede på klaver. Der blev spillet traditionel gammeldavs dansemusik. Forsamlingshuset måtte ikke udskænke spiritus, men man kunne måske snyde sig til at tage en lille en ude på toilettet, eller hvis man var ude at strække benene og få lidt frisk luft. Men det var en festlig og folkelig julefest.

Jeg kan ikke huske det klart, men jeg mener, at jeg i efteråret og måske vinteren har haft nogen småjob ved Peter Larsen, gårdmand i Strammelse. For jeg husker, at jeg havde fortalt fru Marie Larsen, at jeg skulle medvirke i sketchen. Marie Larsen var med til julefesten med deres lille datter, blandt andet for at se mig optræde. Det var nok også bekendtskabet, der gjorde, at jeg blev fæstet der som karl efter konfirmationen.

Snitskole

Som tiårig var jeg sammen med andre af mine kammerater tilmeldt en snitskole (sløjd) i Strammelse, hvor vi skulle lære lidt snedkeri. Det startede med, at vi skulle lave et spækbræt. Vi fik et råt stykke træ, som skulle høvles, derefter skulle der tegnes en halvcirkel i den ene ende, som skulle saves ud, hvorefter man med en bughøvnl forsøgte at få en pæn bue. Som regel lykkedes det ved lærerens hjælp at fremstille et spækbræt, som vi stolt kunne vise frem for vores forældre, efter emnet havde været på udstilling og bedømt. Allerede den gang var jeg fast besluttet på, at jeg skulle være sømand. Efter en tegning i Familie Journalen fik jeg lov til at bygge et skib af klodser savet i forskellig størrelse. Lærer Hansen, som også gik i snitskole, hjalp mig med at tegne målene op, så jeg kunne tildanne klodserne i den rette størrelse. Lærer Hansen var nok den pædagogiske hjælp, vi manglede. Vi var nok lidt for urolige. I hvert fald blev kravet, at vi skulle være 12 år for at blive tilknyttet en husflidsskole. Mange unge mennesker benyttede husflidsskole til at lave det stykke møbel, de manglede. Især hvis de skulle etablere familie og hjem.

Skolen blev senere nedlagt, og jeg tog til Bregninge, hvor der lå en snitskole nær Bregninge Mølle. En husmand var lærer og ualmindelig dygtig til alle former for husflid. Der blev fabrikeret mange meget flotte ting, som vi beundrede ved udstillingerne. Som socialt samvær var det også et plus.

I Strammelse var det den lokale tømmer, som stod for vejledning og lære, og ikke alle besad den tålmodighed eller den pædagogik, der skulle til for at hjælpe os rollinger.

Musikken

Lærer Hansen var meget interesseret i sang og gjorde meget ud af, at vi skulle synge. Under en sangtime på skolen i tredje klasse skulle hver især synge solo. Jeg fik opgaven at synge ”Jeg er havren”. Efter den præstation fik jeg at

vide, at jeg sang rent. Det gik jeg selvfølgelig hjem og fortalte mine forældre. Jeg havde ikke så meget at prale af. Min far fik den ide, at jeg skulle lære at spille violin. Så en dag tog vi til Svendborg, hvor der i en kælder i Møllergade lå en butik, der solgte musikinstrumenter. Indehaveren hed Holger Søb. Der blev købt en lille violin inklusiv violinkasse, bue og nogle ekstra strenge. Jeg mener at erindre, den kostede 35 kroner. Prisen for undervisning efter skoletid hos lærer Hansen var 2 kroner pr. time. Jeg må sige, at hjertet var ikke med, så interessen var ikke stor. Jeg fik lært noderne, kunne spille nogle melodier til husbehov. Jeg har nu ikke imponeret nogen, når de var tvangsindlagt til at lytte på mit spil. Da min far erfarede, at jeg nok ikke blev nogen berømt violinist, blev violinen solgt. Men min fars motto var, at alt kunne læres, når blot viljen er der. Så han købte en violin til sig selv og begyndte at lære sig selv at spille. Det klarede han også sammen med mange andre instrumenter, han havde anskaffet sig gennem tiden. Banjo var nok hans hovedinstrument, som der ofte blev spillet på. På et eller andet tidspunkt skulle han lære Hans Christian (Bornholmer), snedker fra Strammelse, at spille banjo. Men Hans Christian tabte interessen, og far købte banjoen til mig. Det var en lille banjo, og den kunne jeg meget bedre spille på, dog ikke efter gehør som far kunne. Jeg er ikke helt sikker på, om det var Hans Christian, men nogen små erindringsglimt siger mig, at det må have været ham.

Far kom ofte i Holger Søb's musikforretning, og ofte havde han et nyt instrument med hjem. En dag havde han købt en citer. Citeren er en flad kasse med en klangbund, hvorover der er udspændt strenge afstemt i de enkelte toner over flere oktaver samt 4 eller 6 basstrenge. Det var en enklere udgave, som vi børn havde meget glæde af. Fordelen var, at man kunne lægge et ark papir under strengene, hvor man med en prik markerede den

streng (tone), der skulle sættes i svingninger med plektaren. Punkterne blev så forbundet med en streg, så man blot skulle følge strengen fra ende til anden. Strengene var mærket med bogstaverne G, A, H, C, D, E, F, så man kunne skrive noder af fra sangbøger og overføre dem til de ark, vi spillede efter.

Min far havde adskillige nodebøger og nodelark med datidens slagere og en del country- og folkemusik. Vi hørte meget musik hjemme, og jeg har senere imponeret mange, når jeg som ung kunne fortælle, at det var Finlandia, Cavalleria Rusticana, Ungarsk Rapsodi eller navnene på mange andre af de klassiske stykker, der ofte var spillet den gang i radioen. Det var et hjem med musik, og vi lærte at nyde musikken. Og det gør jeg stadig, hvor jeg ofte slapper af til tonerne af et klassisk repertoire. Vores økonomiske udfoldelser var begrænset, så vi klarede os med at bruge fantasien. Papir, saks, blyanter og farvelade eller farvekridt kunne vi få meget tid til at gå med. Vi var nok, hvad vi i dag vil kalde kreative.

Traditioner

Mange gode skikke er forsvundet. En anden ting, jeg husker tydeligt, var de fastelavnsop- tog, som idrætsforeningen gennemførte hvert forår. Det var med kaner, hvis der var sne, ellers vogne, som var pyntet med papirblomster og grønt. Også hestene var pyntede. Kuskene havde en slags uniformer på, og dem, der skulle indsamle penge til aftenens fest, var klædt ud som klovne. Der vankede både penge og øl og stærke drikke, så de var tit sel- skabeligt overrislede. Oftest var det hestene selv, som fandt hjem. Så der er ingen tvivl om, at der blev sat et festligt præg på aftenens fest. Nogle opnåede måske slet ikke at deltage efter dagens mange forfriskninger. Det var bønderkarlene, som lånte heste og køretøjer, og samlede ind til ballet, der blev afholdt om aftenen.

En anden skik, der også er gået af mode, var, når man skulle vise en afdød den sidste

respekt. Ud for hvert hus, som ligtoget skulle passere, dryssede man fintklippede gran- eller tujagrene i et bælte tværs over vejen, hvor der kunne være drysset blomsterhoveder. Alle stoppede op, medens ligtoget passerede og tog huen eller hatten af i ærbødighed. Den folkelighed og det ansvar, man havde over for sine medmennesker og genboere, kunne man godt ønske tilbage i vores industrielle og væren sig selv verden.

Vinter

Som barn syntes man, vi havde hvid vinter og masser af sne hvert år. Men ifølge vejrstatistikkerne gennem de sidste hundrede år har vi haft enkelte hårde vintre og en hel del grå og triste vintre. Men som sagt er den menneskelige natur sådan indrettet, at vi husker det gode og glemmer det dårlige, med mindre det af en eller anden årsag har mærket en hårdt.

Hver vinter startede med, at Vejmanden stillede snehegn op ud for de mest udsatte steder, det skulle hindre sneen i at fyge vejen til med store snedriver. Vejene var smalle og snoede sig efter bebyggelsen og ofte med læhegn langs vejene. Det vil sige, at de ofte føg til med driver så store, at den hestetrukne sneplov ikke kunne klare snerydningen. Så skulle hver gård stille med et vist antal karle for snerydning, endvidere skulle arbejdsløse også deltage i snerydningen, dog som betalt arbejdskraft af kommunen. Det var et dejligt afbræk fra hverdagen, selv om det godt kunne være barsk. Der blev snakket, vendt en skrå og banket nogle næver. Men alt foregik med godt humør. Ofte var sneen stakket op i højder, så man måtte stå i to etager for at slippe af med den sne, som eventuelt havde føjet vejene til igen. Da man kun kunne slippe af med sneen ved at smide den ind til siden, så langt man nu kunne række med en skovl, ville det give nogen korridorer, hvor vejen var spærret af en kæmpedrive. Ofte blev der kun skovlet sne i et spor, så man måtte lave vigepladser med passende mellemrum.

Sommer

Om sommeren blev vejrabatterne slået med le, og grøfterne rensed op. Hvor græsset bredte sig ud over asfalten, blev græstørven hugget op og samlet i hobe langs vejen, hvor det senere blev kørt bort. Ofte blev vejrabatterne brugt som føde til gæs i bure. Det var bure uden bund så store, at gæssene kunne bide græsset af i burets længde. Buret blev så flyttet hver gang der ikke var mere føde. Som børn var vi altid bange for gæssene. Der var altid en hidsig gase i nærheden af gæssene, ofte var gasen uden for buret, hvor han passede på gæssene. Når man så kom i nærheden af buret, havde man en rasende gase i røven, som nappede en, og man kunne ikke løbe fra den, da den brugte både fødder og vinger. Jeg tror, jeg var lige så bange for gasen, som jeg var for en bidsk hund. Ofte forsøgte jeg at bestikke de rasende dyr med de kiks, jeg var sendt til købmanden for at købe.

Fritid

Som sagt lignede vores stuebord mere et værksted, hvor vi med mere eller mindre held lavede de ting, vi legede med. Jeg lavede altid skibe, som jeg sejlede med enten i gadekæret eller i mergelgrave. Som regel var mergelgrave foretrukne, for der kunne jeg være alene uden at risikere at blive generet af de større drenge, som gjorde alt for at ødelægge fornøjelsen. At skyde skibet i sæk med en stenslynge eller ved at kaste sten var en udbredt fornøjelse for de store drenge.

Der var to gange om året, hvor man med sikkerhed kom hjem med vådt tøj. Det var når man skulle teste, om isen kunne bære, hvor resultatet ofte var, at man faldt gennem isen. Det andet var, når isen smeltede, (overgangen til foråret), hvor vi stagede rundt på isflager. Kunne man styre isflagerne væk omkring en af kammeraterne således, at han ikke kunne springe over på en ny isflage, ville han ende i vandet, til stor moro for alle. Men knap så stor moro, når man kom hjem våd og frysende.

Min far havde erhvervet en gynghest, som

faktisk meget naturtro lignede en pony. Den var bygget op over et skelet af træ, som var polstret med skind af en hest. Jeg mener, at han havde købt den på et tidspunkt, hvor der har været loppemarked på Valdemars Slot. Jeg havde mange rideture på den. Men en gang vippede jeg så kraftigt, at jeg fløj ud over hovedet og halvvejs gennem stuevinduet. Selvfølgelig blev jeg både bange og forslået, så det endte med varm kakao som trøst. En god metode at trøste et barn på, som hurtigt dæmpede gråden.

Arbejde

At få råd til at holde jul kunne godt være vanskeligt, da der sjældent var ret meget arbejde i vinterhalvåret. Man kunne slå skærver, som blev brugt til de veje, som ikke var asfalteret. Det var altid om foråret og sommeren, man reparerede veje efter vinterens skader. Så var der skovarbejde, som var et hårdt arbejde, da alt blev udført med håndkraft. Under krigen, hvor der var mangel på træ, kunne man blive sat til at tage stød op. Stød var stubbene fra de træer, der om vinteren blev fældet, hvor bøgetræer udgjorde de 90 % af skovningen (fældningen). En sådan bøgstub efter et stort træ, som måske var en meter eller mere i diameter, krævede både kræfter og snilde, og det gik hårdt ud over værktøjet, som bestod af økser, løftestænger, jernkiler og nogle store skovhammere. Ofte kunne man risikere, at en jernkile, som var drevet ned i veddet for at flække stubben, pludselig sprang op igen, på grund af at træet var spændt, og væsken i træet var frossen. En sådan kile ramte min far i tindingen og slog ham ud. Jeg husker, han kom hjem med blodet løbende ud af såret. Når en sådan stub var flækket i mindre stykker som kløvet brænde, blev det stablet i en firkant, som en terning, med en længde, bredde og højde på over en meter. Skovfogden tjekkede, om der skulle være nogen, der havde snydt og fyldt rådden træ eller andet fyld i midten. Der var nogen, der forsøgte at snyde. For sådan et

arbejde blev man betalt i henhold til mængden. Det kunne for en dygtig arbejder give 16 kr. om dagen. En periode under krigen, hvor der var meget arbejdsløshed, hvor et gæng tog af sted til dagens arbejde i skoven med stødoptagning, var der et lyst hoved imellem mine kammerater, som udbrød: "Nå der har vi stødtropperne".

Opsparing

Man kom nok hinanden ved mere den gang, end man gør i dag, hvor hver især passer sig selv. Man havde ikke en god jul, hvis man ikke havde hjulpet dem, der trængte til hjælp. En af måderne for os familier, som ikke havde noget på kistebunden, var "Julens Glæde" Jeg kan ikke huske, hvor ofte indsamlingen skete. Men en dame eller herre kom en gang om måneden og fik et beløb, som man nu kunne undvære. Pengene blev opsparet, og ved juletid blev det, man havde opsparet, udbetalt. Derfor navnet. Der er ingen tvivl om, at det har været en stor hjælp. Det havde også en psykologisk virkning. Man fik en opsparing, som man måske ikke selv havde viljen til at gennemføre.

Jeg husker også, at hver gang, jeg fik en ny lillebror eller søster, kom vores købmand Albertsen og tegnede en opsparingsforsikring. Mine forældre indbetalte 2 kroner på faste terminer året rundt. Forsikringen blev udbetalt, når man skulle konfirmeres. På den måde kunne ens forældre holde en god konfirmationsfest, og indkøbet af konfirmationstøj m.v. belastede ikke budgettet så hårdt, som ellers kunne forventes.

Lege

Som tidligere beskrevet, så lavede vi det meste af det legetøj, man legede med selv. Kunne man snige sig ind på værkstedet og låne en hammer, en tang eller hugge nogle små søm, gjorde man det. Men far opdagede altid, at vi havde været i hans æsker med de små søm, eller der lå en hammer med et brækket skaft.

Så vankede der en ordentlig skideballe. Det værste, vi kunne gøre, var at bruge hans skomagerknive. De var af hårdt stål og meget skarpe, og var æggen først ødelagt, var det næsten umuligt at slibe dem op igen. Den eneste gang, de kom i anvendelse i køkkenet, var, når en flæskesteg skulle ridses.

Om efteråret var det dragetid, men det skete næsten altid, at ens møjsommeligt byggede drage blev slået i stykker, hvis den i et dyk ramte jorden. Materialerne var brunt indpakningspapir, lim og et kors af tynde trælisters, dragesnor og en hale bestående af snor påbundet papirløjer. En konstruktion, der har overlevet gennem generationer. Desværre var dragesnoren ikke altid af bedste kvalitet, den måtte ikke være for tung, for så kom dragen ikke op. Var den for tynd, sprang den. Et sådant uheld resulterede i, at min drage fløj ind i højspændingen, lavede kortslutning, så lys og kraft forsvandt i hele Strammelse by.

Højspændingsledningerne gik til en transformator, som stod nede i Johannes Jensens mark. Transformatoren den gang var en stor sag, som stod inde i et muret hus, hvor der var udluftninger foroven og en dør, der var låst samt den normale advarsel malet på døren. (Et siksak lyn). Den drage, jeg havde lavet og skulle prøve, var forstærket med ståltråd lang yderkanten. Dette var årsagen til, at der skete en kortslutning, da der opstod kontakt med to ledninger samtidigt. Den gamle smed Svop kom farende på sin cykel og skældte ud, hvorefter han låste op for transformatorhuset og fik el-forsyningen genoprettet. Jeg vil tro, det har været enten en automatsikring eller en sikring, der var gået. Noget, der ofte skete under tordennejr dengang.

At lege cowboy og indianer, var også en yndet leg. Hesten bestod af en stok, der var skåret af, så den ende, der skulle forestille hestehovedet, havde et knæk nedover, når man holdt stokken imellem benene, nogle gange pyntet med lidt kulørt papirstrimmel. En kort snor udgjorde det som tømme, hvorefter

vi løb, hoppede rundt og stejlede ligesom en hest. Det gav en masse motion, som nutidens børn godt kunne have brug for. For at lege indianer skulle man bruge fjer, helst hale- eller vingefjer. Hvad var mere nærliggende end at snige sig ind i naboens hønsegård og se, om man kunne finde nogle, som hønsene havde tabt? Det var ikke så lige til at skjule en sådan indtrængen. Hønsene skræppede op og lavede en farlig larm, og bondemanden kom farende op af sin middagsøvn, Han troede, vi stjal æg. Min bror og jeg løb, alt hvad vi kunne med de få fjer, vi havde fundet. Men bondemanden, som trods en høj alder, sprang over hæk og gærde som en knøs på tyve år. Han huggede min bror i armen, som grædende forklarede, at vi bare var inde for at finde nogle fjer, fordi vi skulle lege indianer. Vi fik så lov at løbe, men fik at vide, at vi skulle spørge en anden gang.

Små drengestreger lavede vi jo altid uden at vide, vi gjorde noget, der var forkert. F.eks. da vi fik vippet dækslet til en kloak fri og fyldte den op med jord og småsten. Oprensning måtte far foretage efter krav fra gårdmanden.

Et løbehjul var også almindeligt brugt, det var et cykelfælg uden eger, som blev styret med en pind. Det gav også en masse motion. Der blev sprunget med stang, hvor der konkurreres om, hvem der kunne springe højest og længst. I et væddemål en dag nåede jeg ikke helt over en bred tjørnehæk på 2 meters højde, men landede lige midt i den. Det var en slem oplevelse, da jeg havde korte bukser på og bare ben. Men vi fik mange skrammer under leg, blodige knæ og albuer, eller falde ned fra et træ, hvor man havde undervurderet grenens bæreevne. Jeg var en dag klatret højt op i et bøgetræ i Tinghaveskoven. Og tog et skridt højere, så jeg kunne kigge ud over markerne. Pludselig knækkede grenen, jeg holdt i og jeg faldt hele vejen ned gennem træets gren og på ryggen ned på skovbunden. Al luft var slået ud af mig, så jeg kunne ikke engang græde. Efter et stykke tid fik jeg dog hevet så

meget luft ind, at lungerne virkede igen. Men da der ikke var nogen andre i nærheden, var der jo ingen formål med at græde, og tilsyneladende havde jeg ikke brækket noget. Så da den værste ømhed havde fortaget sig, luskede jeg hjem og lod som ingenting. Jeg skulle ikke fortælle min mor, at jeg var faldet ned fra et træ, da vi havde fået formaning om ikke at klatre i træer, da det som oftest også gik ud over vores tøj. Nok fik vi mange knubs, men vi lærte jo også noget på den måde at undgå knubsene. Tøjet den gang var af dårlig kvalitet og ikke altid velegnet til vores leg.

Som tidligere nævnt var Tinghaveskoven og tilstødende parceller med småskove vores foretrukne legeplads. Der kunne vi bygge hytter, være i fred for de andre drenge, og vi havde også vores hemmelige gemmesteder. Som tidligere nævnt fik vi ved selvstudium et godt indblik i naturen. Lidt ild kunne vi altid lave, hvis solen var på himlen, idet vi havde et brændglas fra linsen af en gammel lommelygte, vi havde fundet i en mergelgrav, der blev brugt som losseplads. Så et lille bål blev der også lavet, uden at vi brugte det til noget, men fascinationen ved at se noget brænde var nok. Men vi skulle være forsigtige, for mor kunne altid lugte på vores tøj, hvis vi havde været i nærheden af ild. Og så vankede der klø.

Vi fik også lov til at gå til stranden og bade ved Bukkehave strand, hvor der var ret lavvandet. Men det var altid med en formaning om at passe på, ikke at gå for langt ud, og hvis vi druknede ville vi få klø, når vi kom hjem.

Originaler

Ethvert samfund har sine originaler, som vi som skolebørn på passende afstand drillede, og folk, som blev betragtet som idoler, som vi så op til. I et hus nær bageren i Strammelse boede Nils Hø. Han var ungkarl og boede i huset sammen med sin gamle mor. Hø var ikke hans rigtige navn, men et øgenavn, Hvorfor han havde fået det, ved jeg ikke. Men han havde en lidt pibet stemme, og når han grinte,

sagde han: ”Hø, Hø”. Vi skulle helst have et glimt af ham, hvorefter vi råbte Hø, så truede han ad os, og så løb vi. Der var også en mand, som blev kaldt ”Piverten”. Han var en stakels mand, som kørte rundt på hele Tåsinge og solgte røgede sild fra en fedtet kurv, han havde på bagagebæreren. Alle købte en sild af ham. Men det var sjældent, nogen åd den. Den blev som regel givet katten. Men det fortæller jo blot, som jeg tidligere har beskrevet, at man kom hinanden ved. Folk vidste, at hans sparsomme fortjeneste kom ved at sælge de røgede sild. Så derfor købte man silden. Både Piverten og kattene var taknemmelige. Det med øgenavne er meget udbredt på Tåsinge og måske på Sydfyn inklusive øerne. Mange blev aldrig kaldt ved deres rigtige efternavn og købte senere øgenavnet, som kunne henvise til et tidligere yrke i familien, såsom bødker, dommer, præst. Blot et udpluk af mange navne, som senere er blevet efternavne.

Skindballegaard

Skolegangen foregik hos lærer Hansen i 3. og 4. klasse, vi gik kun i skole hver anden dag. I 13 års alderen ville man gerne ud på de dage, hvor der ikke var skolegang og tjene lidt penge. Så fra maj til september, hvor der var travlhed på gårdene, kunne man, hvis man var heldig, få en tjans. Jeg fik arbejde på Skindballegården i Knudsbølle. Gården ejedes af 2 søstre, hvoraf den ene var gift, hendes mand hed Kristian og en bror, der hed Hans. Søstrene hed Karen og Ane. Der blev sagt, at Kristian blev gift med den forkerte, nemlig Karen, som var lidt af en klynkedukke, som klagede sig dagen igennem over hovedpine og gigt, og altid var i trist humør. Kristian skulle have været så uheldig i sine unge dage at krybe ind igennem det forkerte vindue. Ane var en livlig dame, som altid småløb, når hun skulle passe grisene og fodre hønsene. Hans var heller ikke særlig opmuntrende. Hans lignede Karen. Som et slags overhoved deltog han sjældent i det daglige arbejde. Kristian havde et lyst sind og

var altid god for en historie og passede driften efter bedste evne. Han tyggede meget skrå, som regel en hel stang af gangen, og når den var godt gennemtygget, spyttede han skråen ud, så alle steder lå der skrå, på gårdsplads og omkring længerne, hvor han færdedes. Et par striber skråsøvs rendte altid fra mundvigene ned over hagen.

Karlen på gården hed Magnus Lassen. Han var dygtig, også til at lære fra sig. Han var gymnast og havde den ranke stilling, som er kendetegnet for gymnaster. Han lærte mig meget, blandt andet hvordan man skulle løfte, så man ikke kommer til skade med ryggen. På det tidspunkt kunne jeg som tretten årring bære en sæk korn på ryggen. Jeg lugede roer, stillede negene op i travet, kørte hestene frem, når der skulle køres (korn ind) og var med til at lange negene op. Jeg fik endda lov til at læsse det sidste læs havreneg, efter anvisning af Magnus. Noget, jeg var stolt af og kunne prale af i skolen. Det gjaldt jo om at fordele negene på en sådan måde på vognen, så man ikke risikerede, at den væltede, når man kørte ad de, på sine steder, skrå markveje og indkørsler til gården.

En dag blev jeg sat til at grave en stor grav, ude bag ved gården. Det var ikke så svært, når man kom igennem muldlaget, da den meste jord omkring gården bestod af fint sand fra den istid, som har dannet Bregninge Bakker. Men det, der skulle graves ned, var et stk. død kreatur. Kreaturet var død af trommesyge. Skindet var flået af, og den nøgne afpelsede krop lå i sommervarmen og stank af liglugt. Normalt ville de døde dyr blive kørt på destruktionsanstalt, men i dette tilfælde havde der været strejke, og dyret kunne ikke tåle at ligge længere. Den lugt blev jeg mindet om igen senere i mit liv, hvor jeg sejlede på Nigeria under biafrakrigen. Dengang var det døde menneske kroppe.

Katte havde de mange af, jeg talte dem en dag til 27 stk. Der har sikker været flere. Men de 27 katte gjorde i hvert fald ikke deres job.

For gården var på sine steder undermineret af rotter, især i svinestalden var der mange. Ofte når man kom ind, kunne man se rotterne rende væk fra svinetrugene. Og der var huller og bunker med opgravet jord alle steder. Jeg var ikke meget for at sætte mine ben i svinestalden. Det var Ane, der passede svinene, og det skete ind imellem, hun fik slået en aftægtsrotte med kosten. Jeg vil tro, at man godt kunne havde givet rotterne navne. For der var ingen tvivl om, at det var den samme rotte, man så smutte væk som sidst, hver gang man kom ind i svinestalden. Da renlighed ikke var det, familien Skindballe led mest af, endte det også med, at Magnus en vinter fik Weil's sygdom, den smitter ved, at vand eller madvarer er forurenede af en rottes urin. Han blev så syg, at lægen krævede, at han skulle flyttes fra karlekammeret og op i stuehuset. Karlekamre, som jeg selv har boet på, efter jeg blev konfirmeret, var ikke en luksus. De var kolde, ofte lå de i en vognport med en trappe og en dør ud til det frie. Hvis det ikke var en lukket vognport, stod der altid et koldt sus gennem porten. De fleste vognporte vendte altid imod vest eller øst, da staldene lå i syd og stuehuset i nord. (Normale firlængede gårde). Før det ved lov krævedes, at karlekamrene ikke mere måtte ligge i staldbygningen, hvor de lå lunt og godt, som regel op til hestestalden. Så var det jo også nemt, når hestene skulle have det sidste måltid inden sengetid.

Når der blev slagtet gris, var det altid en voksen so på flere hundred kilo. På en sådan gris sad der et meget tykt spækklag. Flæsket eller spækket blev saltet ned og noget af det røget. Af indmaden blev der lavet fedtegrever med æbler i. Fedtegrever blev opbevaret i en krukke og brugt som varm ret til frokost, hvor en stor pande blev stillet på bordet med de varme fedtegrever, som så blev spist med rugbrød til. Efter længere tids opbevaring smagte de harsk. Derefter blev saltflæsket taget i brug. Tykke skiver flæsk blev stegt på panden sammen med skiver af store løg. Også denne

pande blev stillet på bordet, hvorefter vi i fællesskab kunne dyppe vores tykke skiver rugbrød i fedtet. En efter vore dage usund kost, men det hårde legemlige arbejde krævede sit brændstof, og det smagte godt. Det var Karen, der huserede i køkkenet, og hun lavede god mad. Alt blev kogt, stegt og bagt i et kæmpe brændekomfur, og Ane slæbte brænde ind til at fyre med, der som regel var kvas, for at give en hurtig varme. Den eneste gang, hvor jeg hørte Magnus skælde ud over maden, var, da de havde hældt vand i øllet. Der stod altid en kande øl fra det lokale bryggeri på bordet, en slags hvidtøl. Men ellers havde Tåsinges bønder det ry, at det var et sted, hvor karlene blev godt behandlet og især et sted, hvor man fik god mad.

Hvis jeg skal beskrive folkestuen, som jeg vil kalde den, så var der i den ene ende et stort komfur og nogle hylder, samt en dør til et spisekammer. Dernæst i den anden ende indgang fra gården og en trappe op med indgang til stuehuset. I vindueskarmen sad et mindre udpluk af de mest forkælede katte. Enkelte havde endda adgang til stuehuset. Langs med ydervæggen stod der en bänk. Langs bænken et solidt bord og på den anden side af bordet nogle stole. Så var der nogle kister langs væggene og et mindre anretterbord. På væggen var der tallerkenrække, fluefangere hang ned fra loftet. Og en skål med en omvendt glaskolbe, hvori man hældte, tror jeg nok, sprit eller eddike som bedøvelsesmiddel og sukker som lokkemad, var placeret på bordet som flue- og hvepsefanger. Jeg ved ikke, hvordan indretningen virkede, men jeg kan huske udstyret fra min barndom. Væggene var enkelt muret bindingsværk. Og gulvet kan jeg ikke huske. Det kunne være cement, men har nok været klinker. Men en ting var, at gulvet blev fejlet hver dag, og der blev drysset rent hvidt sand på gulvet efter fejningen. Stuehuset var grundmuret og efter sigende meget flot indvendig, men jeg har aldrig været der. Og der var kun meget få, der fik den ære at komme

i stuehuset. Gårdlængerne var alle i bindingsværk, skæve vægge og med stråtag. Jeg husker endda, at selv den gamle hestegang var bevaret samt adskillige redskaber, som selv efter datiden var udtjent. Et ønske, som Magnus beklagede sig tit over, at redskaberne var for gamle og nedslidte. Familien havde penge nok, så de havde råd til at investere i noget mere moderne. Børn havde de ingen af.

Jeg fik opgaven at tjære al bindingsværket udvendigt, medens Magnus stregede det op og udførte småreparationer på væggene og kalkede disse. Endvidere skulle soklen, som bestod af kampesten og cement, males op med kønrøg. Det blev også mit job. Jeg nød de dage, hvor jeg var på arbejde lige med undtagelse af, når jeg blev sat på havearbejde. De lange gange skulle skuffes, og ukrudt fjernes, græsplænen slås. Det var ikke lige mig. Desuden synes jeg, at datidens have var kold og trist med gamle mosgroede træer, en stenhøj, en have uden fantasi. Da den samtidig var anlagt på nordsiden af gården, var den også kold.

Færger

Da jeg var barn, var Tåsinge isoleret, forstået på den måde, at skulle man til eller fra øen, skulle man med færgen. Den ene forbindelse var imellem Vindeby og Svendborg, og den anden forbindelse imellem Vemmenæs og Rudkøbing. Det betød også, at færgefolkene havde kontakt med alle, der kom til og fra øen. Normalt var der ingen, der låste dørene, og skete der et tyveri, eller en brand i en lade, havde man altid øje og mistanke til eventuelle fremmede. F.eks. vagabonder. Det rygtedes meget hurtigt på hele øen, så folk var advaret. Skulle der komme en karl, eller lærling til øen, som man havde mistanke til at have uheldige tilbøjeligheder, f.eks. tyveri, blev han hurtigt isoleret af alle, og der ville blive kigget skævt til ham alle steder.

Under krigen blev meget af færgefarten udført med den gamle hjulfærge "Fritz Juul". Den havde dampmaskine, og ofte, hvis der

Mit konfirmationsbillede.

var meget strøm, kunne overfarten være lang. Der var åben kommandobro, hvor skipperen gennem en taletragt bestilte de manøvrer, han havde brug for. F.eks. "Et Slav Bak", når skibet skulle ind i færgelejet. Jeg har senere set færgens skrog, hvor den blev brugt som arbejdspram på Svendborg Skibsværft. Og det undrer mig, hvordan den så lille kunne færge både mælkevogne og vogne med store kævler samt hestespand over sundet. Skibet må også have vippet meget, hvis der har været kuling fra vest.

At tjene bønder

Da jeg blev konfirmeret, kom jeg ud at tjene. Jeg tjente ved Peter Larsen, som havde gård i nordlige ende af Strammelsesgade. Gården blev senere solgt. Peter Larsen kom fra Gudme, hvor han havde passet et husmandsbrug for en tante. Arbejdsdagen ved Peter Larsen var lang, da han aldrig kunne blive færdig med at nusse i stalden og de mange andre gøremål

på sådan en gård. Jeg tror, det var en arv fra hans tid som husmand. Det vil sige, at ens arbejdstid var fra kl. 06:00 om morgenen til kl. 07:00 - 07:30 om aftenen Først da kunne man sætte sig til bordet og spise aftensmad. Skulle man i biografen eller til gymnastik, måtte jeg bestille aftensmad før tiden, til stor irritation for madmoderen. Familien Larsen var ellers flink nok, men den lange arbejdsdag og irritationen over, at man aldrig var færdig til tiden, gjorde, at jeg ikke ville havde været der længere end det år, jeg var fæstet til, men de kom mig i forkøbet ved at fortælle min far, at jeg gerne ville fæstes et år mere. Og det blev jeg, uden nogen havde spurgt mig. OK, det næste år gik såmænd også. Fru Marie Larsen, som oprindeligt var ærøbo fra Ommel, var knippelgod til at lave mad, brygge øl og meget mere. Jeg var vel også mere eller mindre adopteret. Og fordelen dengang var, at det var husbond og husmoder, der overtog rollen som opdrager, så ens forældre slap for de teenagernykker, som mange familier er plaget af, når børnene tilbringer hele deres opvækst hjemme.

En enkelt, uheldig episode husker jeg tydeligt. Vores ajlebeholder var næsten tørt, tilbage var kun et lag af tykt ajle, som pumpen ikke kunne hente op. Det blev øst op i spande, som jeg skulle fordele over roserne i haven. Jeg gik med to spande, der var fyldt til randen. For at komme fra ajlebeholderen til haven skulle jeg gå et stykke langs vejen, skræve over et trådhegn og ind i blomsterhaven. På vejen med de to spande fik jeg øje på min far, der på daværende tidspunkt arbejdede på Svendborg Lervarefabrik. Sammen med nogle andre arbejdere var de på vej hjem på cykel. Jeg synes ikke, min far skulle se, hvad jeg var beskæftiget med, og skyndte mig over hegnet, men jeg blev fanget med det ene ben i trådhegnet og faldt med alt den tykke gylle ud over mig. Min far grinte godt af episoden. Jeg måtte ind til en rundvask. Det tog lang tid, inden lugten forsvandt fra mit tøj, selv om det blev vasket flere gange.

Bagefter kan jeg også selv grine af episoden. Og jeg har ligesom min far altid set lyst på det hele og altid været udstyret med en vis humor. Min far hørte til den slags, som kunne holde humøret oppe på en arbejdsplads, med gode historier, friske bemærkninger og en evne til at komme i kontakt med alle, uanset rang og status. Han havde altid et hav af mere eller mindre vovede historier på lager, men ofte fik man ikke pointen med, da han var begyndt at grine af dem, inden pointen blev fortalt.

Ja, som en af mine søskende udtrykte det, efter min far var død: ”Det vil nok tage noget tid, inden far bliver lukket ind i Paradiset. Jo, hvis han først skal fortælle Sankt Peter alle de historier, han kan”.

Sendebud

En anden ting, jeg også husker, var under krigen, hvor mine forældre gennem flere år ikke havde haft kontakt med min farmor og farfar, som boede i et bindingsværkshus på Vindebyøre med udsigt over en eng og Svendborg Sund. Jeg blev vasket og vandkæmmet og skulle så kontakte dem for at se, hvordan jeg blev modtaget. Jeg havde ikke set dem, siden jeg havde besøgt dem i Nørreskov for mange år siden. Hvilken misforstået stolthed, der havde afholdt mine forældre fra at holde kontakten ved lige, ved jeg ikke. Men sammenholdet på min fars side var ikke stor, de kom kun sammen med et par enkelte brødre og nogle fastre. Det var ellers en stor familie, 14 søskende. Men de boede selvfølgelig ikke alle i nærheden. Og man rejste ikke så meget rundt den gang.

Nå, men for at komme tilbage til mine fars forældre, så blev jeg modtaget med kakao og kager, og de hilste mig velkommen uden at antyde, at det var længe siden, de havde set mig, de spurgte, om mine forældre havde det godt, og i det hele taget lod de sig ikke berøre af mine forældres lange fravær. De kendte mig endda og sagde goddag Børge, da jeg bankede på og kom ind ad døren.

Ombord i et seismisk undersøgelsesskib i Nordsøen.

Da jeg kom hjem og fortalte, hvordan jeg blev modtaget, kørte mine forældre om aftenen ned og besøgte dem, hvorefter det blev til jævnlige besøg.

Humor

Til sidst en anekdote, der beviser, at jeg har arvet noget af min fars humoristiske sans.

I min tid som skibsfører på et seismisk skib med 58 mands besætning af blandet nationalitet kom jeg ned i messen til frokost, og jeg kunne se, at humøret var, af en eller anden årsag, helt nede i kælderens. For ikke at lade mig smitte af deres dårlige humør satte jeg mig og begyndte sådan at grine lidt inde i mig selv. De blev opmærksom på mit lune og ville have at vide, hvad jeg morede mig over. ”Jo,” sagde jeg. ”Jeg har lige fortalt mig selv en god historie, og jeg har ikke hørt den før”. Så ville de selvfølgelig høre den, men jeg undskyldte mig med, at jeg altid var så dårlig til at huske og genfortælle historier. Så var den negative stemning forsvundet, og alle var i godt humør igen.

Afrunding

Som afslutning på dette erindringsbrev, vil jeg tilføje nogle ord.

Jeg forstår, at mange beundrer, at alle vi søskende er kommet så godt i gang, har fået uddannelse og en ansvarsfuld stilling. Det er rigtigt, at vi hjalp hinanden, også under opvæksten, hvor de ældste lærte de yngste at læse, skrive og regne, inden de skulle starte i skolen. Over halvdelen af os har kun gået 7 år i skole, det man kalder den stråttækte. De yngste har gået nogle år mere. Men den bedste ballast, vi har fået med hjemmefra, er nok opdragelsen. Vi var opdraget til at være høflige uden at være krybende. Vi skulle gøre vores bedste, når vi skulle udføre et arbejde, og vi skulle lære noget. Jeg tror, vi alle havde en slags trang og stædighed til at søge viden og interesse. En egenkab, som nok vi har arvet efter min Far. En medfødt retfærdighedstrang har også gjort, at vi har været afholdt på de arbejdspladser, hvor vi har været beskæftiget. Som eksempel så har vi det tilfælles, at støder vi på et ord eller en mening, vi ikke kender, går vi straks ind og slår ordet op i et leksikon. Som skibsfører får man mange spørgsmål stillet, derfor havde jeg altid et lommeleksikon om bord, så jeg kunne kontrollere og svare rigtigt.

Jeg ved ikke, hvor meget indflydelse jeg har haft på den udvikling, måske mere end

jeg selv tror. Jeg kom ud og sejle som 16-årig og var derefter ikke meget hjemme. Men jeg skrev mange breve hjem, og de har måske også været en inspiration for mine søskende. Og ubevidst vil det jo altid smitte af, når det går den ældste godt. Der har ligesom været noget at skulle leve op til. Som dreng og ældst har jeg været den dominerende, den, de andre skulle rette sig efter, når mine forældre ikke hørte det. Så selvfølgelig har mine ord haft vægt. Men med mit kendskab til mine søskende, så er drivkraften deres egen, og med den stædighed, som ligger til familien, tror jeg ikke, nogen kan drive dem til noget, de ikke selv vil. Det ses jo også på den måde vi har valgt. Møbelsnedker, tømrer, lærer, styrmand, maskinmester, journalist, sygeplejer, ansat i postvæsenet, lederstilling i et rengøringskompagni og jeg som skibsfører. Nogle har fået betroede job i andre fag end det oprindelige. Alt dette opnås kun ved hele tiden at dygtiggøre sig i takt med udviklingen. Var finanserne lidt dårlige, kunne vi altid hjælpe med en skilling. Både imellem søskende og hjemme.

Grundlaget er skabt af ens forældre, som har lært os grundprincipperne. Det har det ligesom religion, det sidder i kroppen, når det er indpodet fra barnsben. Derfor ser man ofte i disse fortravlede tider, hvor begge forældre arbejder, at børnene bliver glemt, de bliver ikke udstyret med den fornødne ballast, og derfor står dårligt rustet, når de skal til at stå på egne ben. Så er der nogle kloge hoveder, der siger, at det er skolens opgave at opdrage børnene. Men opdragelsen og vejledningen er og vil altid være forældrenes ansvar.

Skulle der tilføjes noget til dette kapitel, så skulle hver især af mine søskende skrive deres bidrag, men det ville nok ikke være overkommeligt. Og dog, hvem ved?

Dette var mine kommentarer og det, jeg kan huske vedrørende min barndom efter hukommelsen. Jeg har ikke overdrevet nogen steder, tværtimod.

Børge Olsen, født 1933, pensioneret skibsfører. Har sejlet fra sit 16. år. Tog styrmands- og skibsførereksamen på Svendborg Navigations-skole i 1957. Har anløbet stort set alle europæiske havne. Har desuden sejlet på New Zealand, Australien og Afrika. Deltog fra 1979 i pionerarbejde som skibsfører på specialbyggede skibe, hvorfra der blev foretaget seismiske undersøgelser til søs. Arbejdet foregik i Nordsøen, Irske Hav, Norskehavet, Davidsstrædet, Beringshavet, Barentshavet, Mexico Golfen og USA's Atlanterhavs- og Stillehavskyster. Derudover et arbejde for Ukraine og Rumænien i Sortehavet. Børge Olsen gik på førtidspension i 1995.

Søskendeflokken:

1. rk fr v. Ragnhild, Else, Svend Erik, Bjerne.
2. rk. Marianne, Grethe, Regner.
3. rk. Alice, Annie, Flemming, Karsten og Børge